

slik, toda te bodo izdelane s pravilnim teoretičnim-umevanjem in učenci bodo na ta način pridobili to, kar jim mora po vsej pravici nuditi taka šola v dosegu teoretičnih znanosti. Sicer pa se moramo zadovoljiti s to razstavo, če računamo na to, da deluje na šoli povečini neizprašano in nepoklicno učiteljstvo.

— Kdo izmed tovarišev učiteljev bi vedel za pridnega dečka iz poštene hiše, ki bi imel veselje stopiti kot učenec v trgovino z mešanim blagom. Vsa oskrba in tudi obleka prosta. Cenjene ponudbe na vodstvo deške šole Trbovlje-Vode, p. Trbovlje I.

— Maturanti mariborskega učiteljskega iz 1. 1880. in 1881. se vabijo na bratski sestanek v Maribor na 5. in 6. dan julija t. l. Prihod tja, v Narodni dom ob 5. uri popoldne. Skupni obed, zabavni večer in določitev izleta v okolico 6. julija t. l. Tovariške vsestranske pozdrave Pokrkar, Šmid.

— »Narodna Prosveta« odobrava v zadnji številki naše stališče, ki je bilo označeno v »Učit. Tov.« z dne 12. t. m. v uvodniku, da se ne zapostavlja podeželskih poročenih učiteljev glede polnih dnevnih za mestne tovarišice.

— Na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani je vpisovanje v I. letnik v ponedeljek, dne 30. junija in dne 29. avgusta od 8.—10. ure. Podrobnosti so razvidne iz oglasa v veži šolskega poslopija.

— Vpisovanje in sprejemni izpiti na državnem moškem učiteljskem v Mariboru. Vpisovanje v I. letnik drž. moškega učiteljskega v Mariboru se vrši dne 29. junija od 9.—12. ure. Predložiti je treba krstni list in zadnje šolsko izpričevalo. Kdor prosi za oprostitev od predpisanih pristojbin, naj predloži tudi premoženjski izkaz, ki ni nad eno leto star in je potrjen od pristojnega davčnega in zemljiško-knjižnega urada. Učenci, ki so dovršili malo maturo ali četrti razred gimnazije, realke ali meščanske šole, delajo izpit le iz petja, ostali pa iz verouka, slovenščine, zemljepisja, zgodovine, matematike, prirodopisa, fizike in telovadbe. Poleg tega morajo predložiti leposlojni zvezek in nekaj risb. Okrožni zdravnik bo pri vsakem učencu določil, če je duševno in telesno sposoben za učiteljski stan. Sprejemni izpiti se vrše v ponedeljek, dne 30. junija od 8. ure dalje. — Jeseni se bo sprejelo v I. letnik le toliko gojencev, v kolikor bo to dopuščal prostor. Podrobnosti na črni deski zavoda.

— Prosimo vse delegate na pokrajinski skupščini v Krškem, ki so člani »Učiteljske samopomoči«, kakor tudi članke našega društva iz krškega okraja in bližnje okolice, da se zanesljivo udeležijo izrednega občnega zbora »Učit. samopomoči«, ki se bo vršil ob 1/8. oz. 8. uri zjutraj dne 9. jul. 1924 v šolskem poslopiju v Krškem. Na občnem zboru se bo sklepalo o važni začasni izpremembi društvenih pravil, s katero bo omogočen vstop v naše društvo vsemu učitelstvu brez razlike starosti. Pridite v velikem številu!

Hunyadove stranke v Belemgradu, Katarina, hči srbskega kneza Jurija Brankovića, je bivala tudi nekaj časa v Krškem. Po smrti Ulrikovi je morala prepustiti cesarju Frideriku IV. vse svoje graščine in posestva. Zadovoljiti se je morala z 200 gld. letnih dohodkov in s krškim gradom, katerega si je izbrala za svoje vdovsko življenje; Krčani pa so postali privrati avstrijski podložniki. Čez tri leta je prodala ta poslednja celjska grofica tudi še vse graščine ogrske ter šla v Dubrovnik (Ragusa) v samostan. Drugi pa trde, da je živela pri svoji sestrji Mariji, vdovi sultana Murata II. Po njeni smrti je pa pripadla cesarju Frideriku IV. tudi še krška graščina.

Habsburžan cesar Friderik IV. je trg povzdignil v mesto l. 1477. Ko bi moralo 1877 mesto praznovati svojo 400 letnico, opozoril je bil Krčane na to takratni nadučitelj Gasperin (zdaj v pokoju v Višnji gori); reki so mu pa Krčani prav modro: Počakajmo, bomo pa bolj slovesno praznovali 500 letnico. Mesto je dobilo takrat svoj grb in mestne pravice, ki so bile posnete po pravicah celjskega mesta; volili so zdaj Krčani svojega sodnika; bili oproščeni bremen kot grajski podložniki; v znamenje lastne sodnijske pravice so imeli srebrno sodnijsko palico, ki se še hrani. Obdati so morali svoje hiše z mestnim obzidjem in ga popravljati. To je bilo potrebno, ker so Turki proti koncu 15. stoletja večkrat v okolici razsajali in tudi mesto napadali.

V 16. stoletju se je začelo tudi v Krškem protestantsko gibanje. Prišel je v mesto neki predikant, katerega so posebno ženske rade poslušale. Pa tudi moški so se že zelo poprijeli nove vere. Ko je to zvedel nadvojvoda Karl v Gradcu, ki je bil takrat poglavar Kranjske, pozval je k sebi mestnega sodnika in dva meščana, ki sta se najbolj potegovala za predikanta, in ju je vtaknil v ječo.

— Poverjenikom Slov. Šolske Matice! Da uredimo in poravnamo račune pri tiskarni za lansko leto, prosim p. n. poverjenike, da Matici potom položnic čimprej nakažejo doplačila, ki so jih nabrali od članov za leto 1923. Nekaj poverjenikov je sicer to že izvršilo, od večine njih pa še ni nobenega glasu. Nujno prosim! Pavel Plesničar, t. č. blagajnik Slov. Šol. Matice.

— V zadnjem času nam prihajajo pritožbe, da niso dobila šolska vodstva več odlokov, n. pr. sledečih: Dopusti učnim osebam; postopanje pri podeljevanju. (Viš. š. svet 6. februarja 1924, št. 1081). — Kolkovanje šolskih naznanil na osnovnih šolah (prosv. oddelek 26. marca 1924, št. 1005). — Dopusti učiteljstva, postopanje (dodatno k odloku z dne 6. februarja 1924). — Zdravniška taksa (prosv. oddelek 31. marca 1924, št. 2695). — Bolniški dopusti (viš. šol. svet 6. februarja 1924, št. 1363). — Ker je te odloke izdal prosvetni oddelek, bo najbrže krivda v ekspeditu okrajnih šolskih svetov in naj voditelji odloke reklamirajo. Pri dopustih so nekateri zaradi tega postopali še po starem. Leta 1919. je izšel odlok, da je višji šolski svet začel posloovati, sedaj pa ni uradnega obvestila, da je »preminul« in posluje prosvetni oddelek mesto višjega šolskega sveta.

— 45-letnico mature praznujejo na Vidov dan letos tovariši, ki so leta 1879. maturirali na ljubljanskem učiteljskem, in sicer: Jakob Dimnik, šolski ravnatelj na I. mestni deški osnovni šoli v Ljubljani; Janko Vrezec, nadučitelj v pok. v Ribnem pri Bledu in Josip Žirovnik, nadučitelj v p. na Bledu. Ravnatelj Jakob Dimnik je služboval kot učitelj na enorazrednici v Tujnicah pri Kamniku, na dvorazrednicah v Šmarju pri Ljubljani in na Igu, na trirazrednici v Trnovem pri Ilirski Bistrici, na štirirazrednici v Postojni (10 let), na II. mestni deški petrazrednici v Ljubljani (10 let) in kot nadučitelj, ozir. šolski ravnatelj na I. mestni deški osnovni šoli v Ljubljani 22 let. Na Vidov dan bo vzel slovo od šolske mladine in dne 31. julija bo razrešen svoje službe ter bo stopil v pokoj. — Nadučitelj Janko Vrezec je bil upokojen 1. januarja 1922. Služboval je kot učitelj v Banjaloki ob Kupi, v Dragi, na Robu, pri Sv. Gregorju na Raki in nazadnje pa kot nadučitelj v Ribnem. — Nadučitelj Josip Žirovnik je služboval kot učitelj 5 let v Cerknici in kot nadučitelj pa 6 let v Begunjah pri Cerknici in 33 let pa v Gorjah pri Bledu. Upokojen je bil 1. junija 1922. Danes živi v svoji vili na Bledu, kjer ima v najemu hotel »Triglav« in »Evropo«. — Sošolci teh treh jubilarjev — ki so pa že umrli — so: Bantan Ivan, nadučitelj v Loškem potoku; Bartl Ivan, nadučitelj v Šmartnem pri Litiji; Janežič Janko, okrajni šolski nadzornik v Kranju; Kleč Avgust, učitelj v Ljubljani; Lavrenčič Alojzij, nadučitelj na Slapu pri Vipavi; Pintar Josip, nadučitelj v Sromljah; Trošt Fr., nadučitelj na Igu; Vrančič Anton, nadučitelj v Zagradcu pri Žužemberku. — Sošolca Robert Erblisch in Ivan Kosch

Proti koncu 16. stoletja (1573) je Krško občutilo kmetijski upor, katerega je Šenoa tako lepo opisal v »Seljački buni«.

Po smrti poslednjega celjskega grofa je postal Krški grad, in kar je zraven spadalo, lastnina deželni knezov, cesarjev in je bil bogatašem proti gotovemu plačilu zastavljen, najprvo Ungnadu, prijatelju Slovenov, potem Turnu, nekemu Valvazorju (ne kronistu). Od tega ga je dobil Moškon. Leta 1671 ga je kupila vdova grofinja Magdalena Strassoldo. Njen sin Orfeo si je nekaj posestva pridržal, večidel pa prodal Volku Jakobu Auerspergu, lastniku turnske graščine. Grad Turn so takrat imenovali »Šrajbarski grad«. Ostali del krške graščine je bil od turnske graščine kupljen na dražbi l. 1798. Torej ste več kot sto let bile združeni obe graščini. Do l. 1876 je bil lastnik grof Anton Auersperg, poletje Ervin grof Auersperg, za njim Jos. Lenarčič, nazadnje parcelizacijska banka v Zagrebu. Zdaj je sam grad še na Turnu (baron Gager). — Na Krškem gradu — že kakih 200 let nobeden ne stane, in 100 let že nima strehe, in od leta 1800 naprej so začeli zidovje podirati, kolikor se ni samo rušilo. Kamenje so porabili, da so zidali staro sodnijo, hiše, ki so zdaj last J. Lenarčiča. Sliki gradu in mesta, kakršna sta bila okoli l. 1700, prinaša v dokaj verni obliki Valvazor.

Zalostno poglavje Krške zgodovine je sežiganje čarovnic ali copernic, kar se je vršilo okoli l. 1700.

(Nadaljevanje sledi).

¹ Kot nemški pesnik Anastasius Grün. Izdal je slovenske narodne pesmi v dobrem nemškem prevodu. Kot deželni in državni poslanec je bil naš nasprotnik.

sta izstopila iz učiteljske službe. Sošolca Kecelj Alojzij iz Ljubljane in Janko Muren iz Drašče pri Metliki sta pa zaradi vojaščine dve leti pozneje maturirala; oba sta že v pokoju. Vsi so ostali ves čas službovanja značajni narodni in napredni učitelji.

— Meščanska šola na Prulah. Vpisovanje učencev v I. razred, kakor tudi onih, ki nameravajo nanovo vstopiti v II., III. ali IV. razred I. deške meščanske šole v Ljubljani na Prulah, se bo vršilo dne 29. in 30. junija 1924, vsakokrat od 8. do 13. ure. — V prvi razred se sprejemajo učenci, ki so s splošno povolnim uspehom — z redi prav dobro in dobro — dovršili peto šolsko leto na kakš javni ali zasebni osnovni šoli s pravico javnosti. Učenci iz VI. razreda osnovne šole se sprejemajo le v I. razred.

Učiteljski pravnik.

— Š Uvrstitev telovadnih učiteljev (z izpitom) po čl. 7. čin. zak. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. br. 29.368 od 10. junija 1924 odločilo v takem slučaju sledeče: Izvolite obvestiti molice, da se izpit iz telovadbe (gimnastike) ne može uzeti kao uslov za odredživanje 10% dodatka po čl. 7. zak. o drž. uslužb.

— Š Všetje let učiteljem z gimnazijsko maturo. Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. br. 27.404 od 31. maja 1924 rešilo, da se na osnovi čl. 241. čin. zak. vračunajo učitelju N. N. (ki je bil nameščen samo z gimnazijsko maturo) čas od prvega nameščenja do usposobljenostnega izpita v napredovanje in pokojnino. S tem je načelno rešeno vprašanje, da se učiteljem z gimnazijsko maturo vštejejo leta med prvim nameščenjem in dopolnilno maturo na učiteljskem, oziroma usposobljenostnim izpitom.

— Š Oni, ki vzdržujejo starše dobe polno stanarino po čl. 38. uradniškega zakona. Več v prihodnji številki.

— Š Naturalna stanovanja se bodo pričela (kakor smo informirani) zaračunavati v kratkem. Prizadetim tovarišem priporočamo, naj zahtevajo od krajin šolskih svetov, da jim dajo stanovanja v uporabo kot odškodnino za administrativne posle s šolskim imetjem. V tem slučaju naj izpodbijajo, da bi se to štelo kot službeno naturalno stanovanje.

Naša gospodarska organizacija.

VABILO

k izrednemu občnemu zboru društva »Učiteljska samopomoč«, ki se bo vršil dne 9. julija 1924 ob pol 8. uri zjutraj v šolskem poslopiju v Krškem s sledečim vzporedom:

1. Poročilo načelstva in računskih pregledovalcev.
2. Predlogi iz odbora in nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Odbor.

NB: Če bi občni zbor ob pol 8. uri ne bil sklepčen, se skliče čez pol ure drugi, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih društvnikov. (§ 12. društvenih pravil).

— g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani: G. Jakob Srebotnjak, trgovec v Lokvi pri Divači, daroval v veseli učiteljski družbi v Rogaški Slatini (Ogrizkova gostilna pri Sv. Križu) Din 50. — Naša marljiva in vzorna koleginja Julka Povšnar - Zalokarjeva, šolska voditeljica v Kokri pri Kranju, piše: »Spoštovani g. ravnatelj! Mislim na Vas in zato sledeče: V začetku maja mi je poštna uprava poverila poštni nabiralnik v poslovanje. Precej dela je s tem v zvezi; dnevno se vpisuje, kaj dobim in kaj oddam. Za vse to delo so mi obljubili za celo leto Din 60. Izplačevali mi bodo mesečno po 5 Din. Pri nakazilu

te nagrade sem se spomnila našega priljubljenega in spoštovanega g. svetnika Gangla ter Vam pošljem teh 60 Din v njegovo počestčenje za učiteljske otroke. Vsak korak in vsaka črka, ki jo bodem v ta namen naredila, naj bo v korist učiteljskim malčkom. 60 Din, malo je, malo, a verujte, da pride v dobrem namenu. Prav lepo Vas pozdravi z željo, da ste čili in zdravi še mnogo leta! Vdana Julka Povšnar-Zalokarjeva.« Vsa čast! — Tov. Marija Klavs-Flandrova, učiteljica v Vel. Gabru, Din 250 brezobrestnega posojila. Hvala lepa! — Učiteljski zbor v Šmarju pri Jelšah Din 75; darovali so po 10 Din tov.: Bevc Fr., Debelak D., Lovrec Z., Mulej V., Fink T., Smeh L., Šumer H., pa Din 15. V posnemanje učiteljskim zborom na večrazrednicah. — Šolsko vodstvo v Kostanjevici Din 5. — Učiteljski zbor v Sevnici Din 100 s pripomočjo: »Za cement h Ganglovemu kamnu, da bo trdno in neomajno stal, kakor bodi trdnega in neomajnega značaja naša mladina, ki se bo vzgajala v konviktu!« Živili darovalci! — Tov. Gostič Florijan, učitelj v Poljanah nad Škofjo Loko, Din 10. — Tov. Alojzij Račič, nadučitelj v p. v Ljubljani, Din 100. Živio, prijatelj! — Velečenjeni! Vrlo me veseli nagel narast kupa Ganglovih kamnov. Upam, da bo tako lepo napredovanje kmalo uresničilo dolgo gojeno nado. Tudi jaz bi rad prinesel kamen k zgradbi — še rajši bi ga privaril, da bi bil kamen res velik in izdaten. Vendar moje skromne moči ne morejo vzdigniti celotnega kamna. Ker je pa pri zgradbi treba poleg debelega kamna tudi peska, upam, da bo tudi moj »pesek« pomagal držati pri zgradbi močnejše in težje kamne. Zato hočem poslati v to svrhu vsak mesec Din 5. Za mesec junij pošljam danes Din 5. Z odličnim spoštovanjem Julij Mayer, nadučitelj v Zg. Tuhinju, Posnemanja vredna misel! Kamen do kamna palača. — Učiteljski zbor dekliske šole Trbovlje-Vode je daroval Din 125; darovale so po 5 Din tovarišice: BergerBertoncelj, Bugar, Dokler; po 10 Din: Arzenšek, Kemperle, Meško, Nerat, Orač, Sušnik, Vorschitz; po 15 Din: Zencovich in po 20 Din na Wessnerjeva. Živile vrle kolegince! — Barjansko učiteljsko v Ljubljani na poziv nadučitelja T. Grčarja Din 60; darovali so po Din 10 tovarišice: Belin Fr., Petrič Angela, Slatner Amalija, Tit Grčar in Josip Kobal pa Din 20. Hvala! — Za Ganglov kamen je poslal tov. Andrej Flaš iz Želimenj Din 163, ki jih je zložilo dne 22. maja na sestanku na Igu učiteljsko iz: Studenca (Ig), Šmarija, Tomišlja, Preserja, Jezera, Želimelj, Golega, Zapotoka, Barja in iz Ižkevasi. Tovariši, le še večkrat zborujte s takim programom! Lep vzgled učiteljskim krožkom in okrajnim učiteljskim društvom. — Tov. Ana Hitzl, šolska voditeljica v Poljanah pri dolenskih Toplicah, Din 20. — Učiteljsko na Raki na Dolenskem Din 80. Živili večrazredničarji! — Učiteljsko osnovne šole v Brežicah Din 90. Večrazredničarji, ki se še niste odzvali s skupno zbirko, le na dan! — Tov. Lea Škrjančeva, učiteljica v Igavasi, obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov. Ljudmila Arzenšek, učiteljica ženskih ročnih del v Trbovljah-Vodah, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Vika Rant-Zalarjeva, učiteljica v Šmartnem pri Kranju, obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov. France Rant, nadučitelj v pokoju v Šmartnem pri Kranju, dve obveznici 7% drž. posojila po Din 100, skupaj Din 200. — Tov. Niko Prestor, učitelj v Kranjski gori, obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov. Miroslav Praprotnik, nadučitelj na Homcu, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Vinko Gregorič, nadučitelj v Ljubljani, obveznico 7% drž. posojila za Din 100. — Tov.

V novi obleki

namreč v rjavo-modro-beli etiketi je sedaj v prometu davno preizkušeni in priljubljeni »Pravi : FRANCKOV : kavni prídadek« v zabojčkih. — V varstvo proti ponaredbam se na tej novi etiketi posebno izčiščejo glavna obeležja, namreč ime »Franck« in »kavni mlinček«. — »Pravi : FRANCK : z mlinčkom« je kavi tako potreben, kakor začimba juhi. —